

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 250
van **CATHY COUDYSER**
datum: 8 juni 2018

aan **SVEN GATZ**
VLAAMS MINISTER VAN CULTUUR, MEDIA, JEUGD EN BRUSSEL

Curatoren - Positie en verloning

In De Standaard van 23 mei 2018 las ik een artikel in verband met de verloning van curatoren in Vlaanderen. In dat artikel komt de internationaal gerenommeerde kunstenaar Luc Tuymans aan het woord. Hij stelt dat curatoren in Vlaanderen vaak een veeleer bescheiden verloning krijgen voor curatoropdrachten. Zo haalt de kunstenaar zijn eigen beperkte verloning (om en bij de 3000 euro) aan voor een tentoonstelling in het Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen (M HKA). De krant vermeldt er wel bij dat Luc Tuymans vanuit zijn positie dergelijke opdrachten als een vorm van gemeenschapsdienst ziet.

Doorgaans zouden de verloningen aan de lage kant zijn, enkele uitzonderingen daargelaten. Zo zou Jan Fabre 40.000 euro overhouden aan een opdracht als curator in Oostende, al is het niet duidelijk of dat wel degelijk zo is. Dit bedrag moet immers gezien worden in verhouding tot de kosten die curatoren maken, zoals verplaatsings- en verblijfskosten, belastingen enzovoort.

Het Hoofd Internationale Relaties & Beeldende Kunst van Kunstenpunt stelt dat een verloning zoals Jan Fabre zou ontvangen, veeleer uitzonderlijk is. Hij haalt aan dat er een bovenlaag is van onafhankelijke curatoren die goed verdienen, alle anderen moeten spartelen om te overleven. Hij argumenteert dat curatoren telkens opnieuw moeten onderhandelen over de verloning. Er is ook geen transparant verloningsbeleid bij onze instellingen, op een paar uitzonderingen na. Dat zou een drempel vormen voor curatoren om goed te onderhandelen. Vaak zouden budgetten ook tekortschieten om curatoren adequaat te verlonen. Curatoren zouden bovendien kwetsbaar zijn omwille van het feit dat ze tussen diverse sociale statuten vallen en minder mogelijkheden hebben om subsidies aan te vragen. Tot slot stelt hij dat een ontwikkelingsbeurs voor curatoren een opportuniteit kan zijn.

1. Deelt de minister de opinies die ter zake in het artikel in De Standaard geformuleerd zijn?
2. Welke mogelijkheden ziet de minister om tegemoet te komen aan de precaire situatie waarin curatoren zich bevinden?
3. In het artikel wordt gesteld dat curatoren tussen diverse sociale statuten vallen. Zijn er mogelijkheden om hier meer eenduidigheid in te brengen?
4. Komen curatoren in aanmerking voor zakelijke begeleiding bij Cultuurloket? Wordt dit actief gepromoot?

5. Het Hoofd Internationale Relaties & Beeldende Kunst van Kunstenpunt stelt dat een ontwikkelingsbeurs voor curatoren een opportuniteit kan zijn.

Deelt de minister deze mening? Waarom wel of niet?

ANTWOORD

op vraag nr. 250 van 8 juni 2018

van **CATHY COUDYSER**

1. Het klopt dat curatoren, en in bredere zin ook de beeldend kunstenaars, het vaak moeilijk hebben om een faire vergoeding voor hun werk te krijgen. De preciaire socio-economische positie van beeldend kunstenaars blijkt ook uit het onderzoek 'Loont Passie? Onderzoek naar de sociaal-economische positie van professionele kunstenaars in Vlaanderen' (2016). Hoewel we niet beschikken over specifieke cijfers voor curatoren, is het aanvoelen dat ook zij zich in dezelfde positie bevinden.
2. De beeldende kunstensector is sterk gebaseerd op actoren die op individuele basis werken i.h.b. kunstenaars maar ook curatoren. Het ecosysteem van de beeldende kunst is ook sterk marktgedreven. Een curator dient daarbinnen te opereren en zich te positioneren. Het is als minister niet wenselijk daarop in te grijpen of hiervoor een regelgevend kader uit te tekenen.

Wel vind ik het belangrijk om kunstenorganisaties en ook musea te responsabiliseren op het vlak van correcte vergoedingen en verloningen, via bijvoorbeeld een 'code of conduct' met naast kunstenaars ook aandacht voor curatoren. Zoals u weet, wordt er nu bij de beoordeling van subsidieaanvragen op het Kunstendecreet meer aandacht besteed aan een correcte vergoeding en ondersteuning van kunstenaars, hetgeen ook in het kader van het toezicht op gesubsidieerde organisaties wordt gemonitord en gecontroleerd. Zoals ik al antwoordde op een Vraag om Uitleg van mevrouw Idrissi in 2015 over de financiële vergoeding van kunstenaars, ben ik echter wel van mening dat het initiatief voor een 'code of conduct' beter van de sector zelf komt. Op deze manier zullen organisaties zich ook meer bewust worden van de problematiek. Anders wordt het misschien eerder gezien als een loutere plicht.

Ik ben dan ook verheugd dat het Kunstenpunt in 2017 het D.I.T (Do It Together)-traject lanceerde, een open call aan kunstenaars en kunstenorganisaties om samen de positie van kunstenaars te versterken. Daarbinnen worden concrete voorbeelden van *fair practices* in de kunsten uitgewerkt, die inspirerend kunnen werken voor heel de sector.

Binnen de podiumkunsten werd in 2017 een handvest voor de Podiumkunstenaar gepubliceerd (<http://handvest.org/>). Het is een heldere solidariteitsverklaring van kunstenaars die afspreken om niet langer on(der)betaald werk te aanvaarden bij publieke activiteiten die plaatsvinden in of voor organisaties met (een) medewerker(s) in vaste loondienst. Ook de beeldende kunstensector zou gebaat kunnen zijn bij zo'n handvest of code of conduct.
3. Net zoals beeldend kunstenaars kunnen curatoren hun activiteit uitoefenen in loondienst (werknemer, al dan niet via een SBK of uitzendbureau) of als zelfstandige (al dan niet in hoofd- of bijberoep). Het kunstenaarsstatuut is, in tegenstelling tot wat de naam zou doen vermoeden, geen apart statuut in de sociale zekerheid. Een kunstenaar is dus steeds of zelfstandige, of een werknemer.

Kunstenaars en curatoren kunnen in het geval van een werk in opdracht wel beschouwd worden als werknemer, ook al wordt geen arbeidsovereenkomst afgesloten, op voorwaarde dat er sprake is van prestaties van artistieke aard. Hier wringt het schoentje. Zonder erkenning van een artistieke prestatie van de Commissie Kunstenaars krijgt de curator geen kunstenaarsvisum (verloning met de voordelen van werknemer) noch kan hij of zij gebruik maken van de kleine vergoeding voor kunstenaars.

Er bestaat m.i. dus niet zozeer onduidelijkheid over de verschillende sociale statuten waarop curatoren kunnen terugvallen, maar wel of een curator al dan niet een artistieke activiteit uitoefent. De Commissie Kunstenaars bekijkt dit case per case. Ik heb gevraagd aan het Cultuurloket om het Kunstenaarsstatuut en de knelpunten nauw te blijven opvolgen en de sector zo goed mogelijk over de regelgeving te informeren. Op basis hiervan bekijk ik samen met de Franse Gemeenschap en de federale overheid hoe knelpunten inzake het kunstenaarsstatuut kunnen weggewerkt worden.

4. Ja, Cultuurloket is er voor alle culturele actoren – individuen en organisaties, profit en non-profit, al dan niet gesubsidieerd – actief binnen de Vlaamse Gemeenschap. Ook curatoren komen dus in aanmerking voor zakelijke begeleiding. Zo heeft het Cultuurloket een belangrijke taak om culturele actoren wegwijs te maken in de juiste statuten en vergoedingswijzen en hen zo te helpen om effectief sociale rechten op te bouwen. Zoals ik reeds bij de vorige vraag vermeldde, heeft het Cultuurloket ook de opdracht het Kunstenaarsstatuut nauw op te volgen en de sector hier zo goed mogelijk over te informeren. Cultuurloket promoot haar dienstverlening echter niet specifiek naar curatoren als groep. Net zoals iedere actor kunnen zij zich informeren over het aanbod van Cultuurloket via de nieuwsbrief, website en andere communicatiekanalen.
5. De ontwikkelingsbeurs (kortlopend en meerjarig) binnen het Kunstendecreet is een ondersteuning die momenteel enkel toegankelijk is voor kunstenaars. Het is een bewuste keuze geweest om specifiek een regeling op te zetten die scheppende kunstenaars over de verschillende disciplines van het kunstenveld heen ten goede komt. De financiële middelen komen op die manier direct bij de kunstenaar terecht. Ik vind het belangrijk om de focus van deze beurzen te behouden ter versterking van de positie van de individuele kunstenaar.
Niettemin hebben curatoren, maar bijvoorbeeld ook dramaturgen, uiteraard hun rol binnen het ecosysteem van de kunsten. Ik erken dat deze groep momenteel in de kou blijft staan. Zij kunnen momenteel enkel subsidie aanvragen als organisatie met rechtspersoonlijkheid. Ik zal daarom met mijn administratie bekijken of we vanaf 1 januari 2019, wanneer ook de wijzingen aan het Kunstendecreet ingang vinden, de subsidielijnen 'projecten voor kunstenaars' actief kunnen openstellen voor curatoren en alle andere individuen die een initiatief nemen dat 'kunstenaars' en 'de kunst' ten goede komt. Het is immers in die zin dat projecten 'voor' kunstenaars begrepen moeten worden.